

Lietuvos Respublikos diplomatinių atstovybių JAV
AKTUALIOS EKONOMINĖS INFORMACIJOS SUVESTINĖ
 2025 m. spalio mėn.

Vizitai, parodos, konferencijos	
Tradicinis ir svarbiausias Lietuvos ir JAV ekonominio bendradarbiavimo renginys Šiaurės Amerikos ir Lietuvos verslo forumas (NALB Forum) 2026 m. vyks Los Andžele, Kalifornijos valstijoje, balandžio 27-29 d. Sekite naujienas: https://www.linkedin.com/company/north-american-lithuanian-business-forum .	
Bendra ekonominė informacija	
Infliacija. Vartotojų kainų indeksas (CPI) rugsėjo mėn. padidėjo 0,3 proc., rugpjūčio mėn. – 0,4 proc. Per pastaruosius 12 mėn. skaičiuojant nuo rugsėjo, CPI padidėjo 3,0 proc., skaičiuojant nuo rugpjūčio – 2,9 proc. Didžiausią įtaką kainų kilimui turėjo didėjusi benzino ir kitų energijos išteklių, taip pat maisto kaina. Atmetus energijos ir maisto kainų įtaką, infliacijos rodiklis rugsėjo mėn. kilo 0,2 proc., o du mėnesius prieš tai kilimas siekė 0,3 proc., atitinkamas augimas per pastaruosius 12 mėn. buvo 3,0 proc. Prie infliacijos augimo prisidėjo išlaidos būstui, skrydžiai, laisvalaikis, namų ūkio veikla, drabužiai, ją mažino išlaidos automobiliams, auto draudimas, ryšių paslaugoms.	Bureau of Labour Statistics
Palūkanų norma. Spalio 28–29 d. posėdžio metu Federalinis rezervų bankas (FED) nusprendė sumažinti palūkanų normą 25 baziniais punktais, nustatydamas naują tikslinį intervalą 3,75 – 4,0 proc. Šis sprendimas atspindėjo augančius nuogastavimus dėl lėtėjančios darbo rinkos ir siekį paskatinti įdarbinimą ir bendrą ekonominę aktyvumą. Vis dėlto FED narių nuomonės išsiskyrė: vienas narys pasisakė už didesnį – pusės procentinio punkto – sumažinimą, o kitas norėjo palikti normą nepakeistą. Be to, FED pranešė, kad artėja prie palūkanų mažinimo programos pabaigos. Tikimybė, kad palūkanų norma bus mažinama dar kartą iki 2025 m. pabaigos yra labai nedidelė, ypač atsižvelgiant į nuoseklių ekonominių duomenų stygių dėl tebesitęsiančio vyriausybės uždarymo.	Federal Reserve
Darbo rinka. Ekspertai pastebi, kad pastaruoju metu JAV įmonės vis labiau vengia priimti naujus darbuotojus, siekdamos, pagal galimybes, išlaikyti esamus. Tai apriboja naujai į darbo rinką bandančių įsitraukti (pvz. studijas baigusių absolventų) sąlygas. Tuo tarpu kompanijos („Amazon“, „Target“) per pandemiją beveik dvigubai išauginusios savo darbuotojų skaičių, diegiant dirbtinio intelekto sprendimus, jau dabar planuoja masinius atleidimus. Ekspertų nuomone, aplinkoje, kurioje užimtumo augimas yra mažas, atleidimų skaičiaus padidėjimas drastiškai mažina naujų darbo vietų skaičių.	WSJ
Vyriausybės uždarymas. Federalinės vyriausybės veiklos sustabdymas JAV ekonomikai gali kainuoti milijardus, sumažindamas IV ketv. BVP iki 2 % dėl sustabdytų valdžios išlaidų pranešė JAV Kongreso biudžeto tarnyba (CBO). Nors didžioji dalis realaus BVP sumažėjimo vėliau bus atkurta, CBO vertinimu, nuo 7 iki 14 mlrd. JAV dolerių nebus	Reuters ABC News

susigrąžinta. Mažiausiai 670 000 federalinių darbuotojų yra išleisti nemokamų atostogų, o maždaug 730 000 tęsia darbą be atlygio. Ir nors dirbantiems atlyginimas bus išmokėtas atgaline data, nežinomybė, kiek truks vyriausybės uždarymas verčia vartotojus mažinti išlaidas, mažina vartotojų pasitikėjimą.	
Vartotojų pasitikėjimas. JAV vartotojų pasitikėjimas rugsėjį vėl krito, nes amerikiečių pesimizmas dėl infliacijos ir silpnėjančios darbo rinkos toliau auga. Amerikiečių trumpalaikių lūkesčių dėl pajamų, verslo sąlygų ir darbo rinkos rodiklis sumažėjo iki 73,4, vis dar gerokai žemiau 80, rodiklio, kuris gali signalizuoti apie artėjančią recesiją. Vartotojų kainos praėjusį mėnesį, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu pernai, padidėjo 2,9%, palyginti su 2,7% praėjusį mėnesį, ir tai yra didžiausias šuolis nuo š.m. sausio mėnesio. Pagrindinių maisto produktų kainos išaugo 3,1%, t.y. tiek pat, kiek ir liepą. Nors nedarbas ir atleidimai iš darbo išlieka istoriškai žemi, pastebimas darbo rinkos pablogėjimas ir daugėja įrodymų, kad žmonėms vis sunkiau yra rasti darbą. Nedarbo lygis siekia 4,3% – tai didžiausias rodiklis nuo 2021 m. spalio mėn.	Chicago Tribune
Technologijos, inovacijos, mokslas	
Pietų Korėja. JAV ir Pietų Korėja pasirašė supratimo memorandumą, kurio tikslas – skatinti bendradarbiavimą kuriant dirbtinio intelekto (DI) politiką, propaguoti patikimos DI technologijos eksportą bei pažangiai bendradarbiauti nustatant pramonės standartus. Šis susitarimas atspindi įsipareigojimą stiprinti technologinius ryšius ir užtikrinti atsakingą DI technologijų plėtrą.	White House
„Amazon“ pradėjo 10 mlrd. USD vertės dirbtinio intelekto ir debesijos (cloud) infrastruktūros statybą Šiaurės Karolinoje. Projektas turėtų sukurti bent 500 aukštos kvalifikacijos darbo vietų duomenų centrų inžinieriams, tinklų specialistams ir saugumo ekspertams, taip pat sukurti tūkstančius kitų darbo vietų per statybos ir AWS tiekimo grandinę. Moderniausi duomenų centrai suteiks kritinę infrastruktūrą DI ir debesijos paslaugoms, atgaivindami regioną, kuris istoriškai buvo priklausomas nuo tekstilės gamybos. „Amazon“ planuoja bendradarbiauti su vietiniais universitetais ir kolegijomis, rengiant mokymo programas, užtikrinančias kvalifikuotą darbo jėgą augančiam technologijų sektoriui. Nuo 2024 m. pradžios „Amazon“ jau skyrė ~10 mlrd. USD duomenų centrų projektams Indianoje, Misisipėje, Šiaurės Karolinoje ir Ohajuje, siekdama neatsilikti nuo kitų tech gigantų, tokių kaip „OpenAI“, „Google“, „Microsoft“, „Meta“.	NewsObserver
Atleidimai. Remiantis vidiniais dokumentais, „Amazon“ planuoja ateityje kai kuriuose padaliniuose darbuotojus pakeisti robotais, o tai turės įtakos iki 600 000 darbo vietų. Automatizacijos ir dirbtinio intelekto ekonominis poveikis bus reikšmingas tiek nekvalifikuoto, tiek ir kvalifikuoto darbo jėgai. Dėl dirbtinio intelekto įdarbinimo, artimiausiu metu „Amazon“ atleis 14 000 įmonės darbuotojų. „Amazon“ planuojami atleidimai sudaro maždaug 4% įmonės darbuotojų. Tai bus didžiausias atleidimas „Amazon“ nuo 2023 m., kai bendrovė atleido 27 000 darbuotojų. „Amazon“ yra trečias pagal dydį darbdavys JAV, po federalinės vyriausybės ir prekybos centro „Walmart“. Kitos technologijų bendrovės pastaruoju metu taip pat mažina darbuotojų skaičių, o vadovai ieško būdų, kaip padidinti produktyvumą, labiau pasikliaujant dirbtinio intelekto priemonėmis. „IBM“ pranešė, kad artimiausiu metu atleis apie 3 000 savo darbuotojų. Kompanija tikina, kad tai	NY Times Reuters CNBC

nėra kritinė kompanijos darbuotojų skaičiaus dalis ir toliau didesnių darbuotojų atleidimų nenumatoma. „Meta“ pranešė, kad jos dirbtinio intelekto padalinys atleis 600 darbuotojų.	
Sandoris. „OpenAI“ sudarė 7 metų trukmės 38 milijardų dolerių vertės sutartį su „Amazon Web Services“, užsitikrinant debesų kompiuterijos pajėgumus, reikalingus AI įrankių, tokių kaip „ChatGPT“ ir „Sora“, veikimui. Sutartis suteikia „OpenAI“ prieigą prie „Nvidia“ lustų, esančių „Amazon“ pasauliniuose duomenų centruose. Tai įvyko po to, kai „OpenAI“ pertvarkė savo nuosavybės struktūrą, kas panaikino „Microsoft“ pirmumo teisę teikti debesų paslaugas.	New York Post
Investicijos į DI. „Microsoft“ pranešė, kad per tris mėnesius naujiems dirbtinio intelekto projektams ir duomenų centrums vystyti išleido daugiau nei tikėtasi – 34,9 mlrd. JAV dolerių - tai yra 74 proc. daugiau nei prieš metus. „Microsoft“ taip pat pranešė apie 18 proc. išaugusius pardavimus, 12 proc. išaugusį pelną. Didžiąją dalį bendrovės augimo lėmė jos flagmaninis debesų kompiuterijos produktas „Azure“, taip pat partnerystė su „OpenAI“.	NYT
Partnerystė. Kalifornijos valstija ir Belgijos Karalystė, princesės Astrid ir lydinčios verslo delegacijos vizito Kalifornijoje metu, pasirašė Supratimo memorandumą , siekdamas palengvinti prekybą, verslumą, verslo įsitraukimą ir stiprinti inovacijų ekosistemą. Spalio 4-12 d. vykusioje didžiausioje istorijoje Belgijos verslo misijoje į Kaliforniją dalyvavo daugiau kaip 500 dalyvių, atstovavusių 217 kompanijų, 17 federacijų ir prekybos rūmų, 15 akademinių institucijų. 2024 m. duomenimis, Kalifornijos ir Belgijos dvišalė prekyba siekė 3,3 mlrd. JAV dolerių.	Kalifornijos gubernatorius
Lyderystė. Kalifornijos universiteto dėstytojai ir absolventai šiais metais laimėjo net penkias Nobelio premijas, iliustruodami JAV pirmaujančio valstybinio mokslinių tyrimų universiteto indėlį ir federalinio finansavimo svarbą pasauli keičiančių mokslinių tyrimų pažangai. Kalifornija pozicionuoja save kaip pasaulinę lyderę kvantinės fizikos, branduolinės sintezės, robotikos, biotechnologijų, branduolinės energetikos, kosmoso ir kitose pramonės šakose. JAV federalinė vyriausybė finansuoja ~ 40 proc. visų fundamentinių tyrimų ankstyviausiuose etapuose, o JAV universitetai atlieka svarbų vaidmenį skatinant šalies mokslinę pažangą: 2021 m. duomenimis, akademinės laboratorijos atliko ~ 45 proc. fundamentinių tyrimų ir 16 proc. taikomųjų tyrimų.	University of California Kalifornijos gubernatorius
NASA, sėkmingai išbandžiusi kosmoso optinės komunikacijos technologiją įrodė, kad lazeriu užkoduotus duomenis galima patikimai perduoti, priimti ir iššifruoti tarp objektų, kuriuos skiria milijonai kilometrų. Praėjus beveik dvejiems metams po to, kai ši technologijos demonstracija buvo paleista su NASA misija „Psyche“ 2023 m., ji neseniai atliko 65-ąją ir paskutinį perdavimą: išsiuntė lazerio signalą į „Psyche“ ir gavo atgalinį signalą iš 218 milijonų mylių atstumo. Nepaisant šių pasiekimų sprendžiant sudėtingas kosmoso programas, NASA susiduria su rimtomis problemomis ant žemės. D. Trumpo pasiūlytas NASA biudžetas 2026 m. – 18.8 mlrd. USD – yra 25 proc. mažesnis nei praėjusiais metais, kas priverstų darbuotojų skaičių sumažinti 2/3. Ir nors dar nepatvirtintas, NASA vadovybė elgiasi taip, lyg biudžetas jau būtų priimtas.	NASA Washington Post LA Times

Energetika, transportas, klimatas	
Elektromobilių gamintoja „Rivian“ (gamybiniai pajėgumai Iliojaus pietuose) paskelbė planus atleisti daugiau nei 600 darbuotojų – apie 4 proc. iš maždaug 15 tūkst. įmonės darbuotojų, siekiant padidinti efektyvumą. Sprendimą lėmė keli veiksniai: 2025 m. rugsėjo pabaigoje pasibaigusi 7 500 USD vertės federalinė elektromobilių mokesčių lengvata, dėl kurios sumažėjo vartotojų paskatos ir paklausa; didėjančios gamybos sąnaudos ir maito mokesčiai, mažinančios pelningumą; ir pasirengimas pristatyti pigesnę modelį „Rivian R2“, kurio kaina prasidės nuo maždaug 45 tūkst. USD. Šie atleidimai rodo, kad „Rivian“ siekia prisitaikyti prie lėčiau nei tikėtasi augančios paklausos ir geriau kontroliuoti išlaidas, o kartu pabrėžia, kaip politikos pokyčiai gali paveikti elektromobilių rinką. Naujasis R2 modelis taps svarbiu išbandymu – jo sėkmė gali lemti bendrovės ilgalaikį konkurencingumą. Bendrovė per pirmuosius šešis 2025 m. mėnesius patyrė beveik 1,7 mlrd. USD nuostolių.	Chicago Tribune Business Insider
Viršgarsiniai skrydžiai. NASA ir „Lockheed Martin“ sėkmingai išbandė viršgarsinį lėktuvą, kurią siekiant sumažinti garsinį sprogimą lėktuvui viršijus garso greitį. Siekiama, kad vietoje trikdančio garsinio sprogo lėktuvai skleistų garsinį dundėjimą. Spalio 28 d. lėktuvas X-59 atliko savo pirmąjį bandomąjį skrydį, kurio metu pasiekė 370 km/h valandą greitį 3,65 km aukštyje. Skrydis mažesniu greičiu nei garso greitis buvo skirtas patikrinti lėktuvo struktūrinį patvarumą ir sistemų veikimą. Ateityje bus tikimasi pasiekti 1488 km/h greitį 17 km aukštyje. Ši technologija gali atverti kelią komerciniams viršgarsiniams skrydžiams virš žemės, žymiai sutrumpinant kelionės laiką. Pavyzdžiui, skrydis iš Niujorko į Londoną galėtų būti įvykdytas vos per 3,5 valandos.	Wired New York Post
Švari energija. D. Trump administracijai siekiant išplėsti iškastinio kuro šaltinių naudojimą, Kalifornija nuo 2019 m. padidino naujos švarios energijos ir jos saugojimo pajėgumus daugiau nei 30 000 MW, tuo pačiu praktiškai atsisakydama anglies kaip energijos tiekimo šaltinio. Valstija taip pat patvirtino 136 mln. JAV dolerių investicijas į naujas švarios energijos technologijas.	Kalifornijos gubernatorius
SGD. JAV energetikos sekretorius Chrisas Wrightas suteikė įmonei „Venture Global“ leidimą eksportuoti suskystintas gamtines dujas (SGD iš Luizianos valstijoje statomos CP2 gamyklos į šalis, neturinčias laisvosios prekybos sutarties su JAV. „Venture Global“ galės į minėtas šalis eksportuoti 28 mln. metrinių tonų JAV SGD per metus. Šiuo metu „Venture Global“ yra antra pagal dydį JAV SGD eksportuotoja, o pasibaigus CP2 gamyklos statybai ji gali aplenkti „Cheniere Energy“ ir tapti didžiausia JAV SGD eksportuotoja. Spalio mėn. buvo pasiektas naujas rekordas – JAV per vieną mėn. eksportavo 10,1 mln. metrinių tonų SGD, viršydamos ankstesnį rekordą – 9,1 milijono tonų rugsėjį. JAV ragina Europos šalis atsisakyti SGD importo iš Rusijos ir ekspertų vertinimu, 2026-2029 m. JAV patenkins ~70 proc. Europos SGD poreikio, palyginant su 58 proc. 2025 m.	Reuters Reuters

Maisto pramonė, žemės ūkis	
Vartotojų pasitikėjimas. Rinkos tyrimų kompanijos Gallup atliktas kasmetinis vartotojų įpročių tyrimas atskleidė, kad 57% amerikiečių pasitiki valstybine maisto saugos užtikrinimo sistema – tai 11% mažiau negu 2019 m. Pagrindinės mažėjančio pasitikėjimo priežastys siejamos su tuo, kad pastaraisiais metais iš rinkos buvo atšaukta virtinė maisto produktų, ypač dėl alergenų užterštumo. Taip pat išaugo susirūpinimas dėl maistu plintančių ligų ir bendros maisto produktų kokybės.	Food Safety
Maistas mokyklose. Kalifornija tapo pirmąja valstija, uždraudusia itin perdirbtus maisto produktus mokyklose. Šis sprendimas svarbus tuo, kad pirmą kartą teisės akte apibrėžta, kas laikoma itin perdirbtais maisto produktais. Tai – produktai, kuriuose itin daug sočiųjų riebalų, natrio arba pridėtinio cukraus, dirbtinių saldiklių. Tiesa, mokykloms duota daug laiko prisitaikyti prie naujų taisyklių – draudžiami produktai iš mokyklų valgiaraščio turės būti pašalinti iki 2035 m. Tačiau tai yra dar vienas žingsnis, patvirtinantis stiprėjantį „<i>Make America Healthy Again</i>“ judėjimą.	Food Dive
Jautiena. Išaugusios jautienos kainos pastaruoju metu atsidūrė politikų, vartotojų ir žiniasklaidos dėmesio centre. JAV jautienos paklausa 2025 m. II ketvirtį pasiekė rekordines aukštumas (34 % daugiau nei 2000 m.), o paklausa auga net ir esant didesnėms kainoms. Augančią rinką bandoma užpildyti padidintu importu iš Argentinos. Oklahomos universiteto mokslininkų parengta analizė ir prognozė atskleidžia, kad pagrindinė kainų augimo priežastis yra dėl ilgalaikių sausrų sumažėjęs galvijų skaičius, kuris yra mažiausias nuo 1961 m. Prognozuojama, kad mėsos kainų augimo tendencija išliks ir artimiausiais metais.	Beef Magazine
Saldainių rinka. Naujausioje JAV saldainių rinkos apžvalgoje prognozuojama, kad iki 2030 m. saldainių pardavimai ūgtels 5,4 mlrd. JAV dolerių ir pasieks 27,8 mlrd. JAV dolerių per metus. Keičiantis vartotojų kartoms, vis labiau populiarėja nešokoladiniai saldainiai, o jaunieji vartotojai labiau linkę eksperimentuoti ir rinktis „paslaptinius“ skonius. Be to, vis dažniau saldainių įsigyjama internetu – taip juos perka net 35% Tūkstantmečio kartos atstovų.	Candy USA

Parengė: Lietuvos ambasada JAV, Lietuvos generaliniai konsulatai Niujorke, Čikagoje, Los Andžele.